

De internationale presentatie praktijk van de digitale kunstenaar

2 november 2016, LIMA, Amsterdam (zie [hier](#) het Facebook Event)

Jan Robert Leegte (Internet kunstenaar en docent Rietveld Academie) en **Persijn Broersen & Margit Lukács** (kunstenaarsduo dat werk maakt voor openbare ruimte, musea en galleries) presenteren hun werk en vertellen hoe en waar zijzelf en LIMA hun werk onder de aandacht brengen en presenteren. **Xander Karskens** (curator bij Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem, werkt veel met video) gaf op een heel open manier inzicht in zijn werkwijze en vertelde uitgebreid hoe hij met kunstenaars samenwerking aangaat voor de lange termijn. **Ine Gevers** (onafhankelijk curator van thematische tentoonstellingen onder meer bij Hacking Habitat) vertelt over haar lange staat van dienst als curator en hoe zij kunstwerken en kunstenaars selecteert voor omvangrijke thematische tentoonstellingen. Ze gaat ook in op het maken van werk in opdracht. In dialoog met de groep kunstenaars, LIMA en de gasten worden deze onderwerpen verder uitgediept. Er is daarbij ook aandacht voor de rol van de toeschouwer en hoe kunstenaars en curatoren hiermee omgaan.

Persijn Broersen & Margit Lukács

Persijn Broersen & Margit Lukács vormen sinds 2000 een kunstenaarsduo. Ze begonnen aan de Rietveld academie als grafisch ontwerpers en op het Sandberg Instituut ontwikkelden zij zich tot autonome kunstenaars. De eerste opdracht die Persijn kreeg om een mediakunstwerk te maken was voor PARK4DTV <http://www.park.nl/>, een kunstprogramma op de lokale Amsterdamse TV om kunst en time based arts een podium te geven. Toen het werk klaar was en uitgezonden werd op TV vond hij het vreselijk; het gebrek aan kennis en context van het medium maakten dat het niet werkte. Een oudere bevriende beeldend kunstenaar stelde vervolgens dat het werk zélf de context is. “De context maakt het werk.” Er zijn in de loop van de jaren tal van contexten bijgekomen om je werk in te presenteren. Door hun opleiding als grafisch ontwerpers werden de kunstenaars getraind om ieder detail te rationaliseren en te contextualiseren (“welk papier gebruik ik en waarom?”). Verschillende methodes en tactieken die zij leerden op de academie gebruiken zij nog steeds bij het creëren van autonoom werk.

In hun werk Mastering Bambi (2011), een film die is gebaseerd op de Disney animatiefilm Bambi uit 1942, speelt de natuur een belangrijke rol (net zoals dat bij Disney het geval was). Van zelfgemaakte natuurfoto's maakten ze een decor dat de hoofdrol speelt in de film. Bij de vertoning van de film moet het beeld zelf aanvoelen als een levensgroot decor; als een sculptuur die wordt geprojecteerd. De context van de presentatie van de film is dus erg belangrijk, anders gaat het sculpturale aspect

verloren. Dit is één van de redenen waarom de film bijvoorbeeld niet online te zien is. Om tot zijn recht te kunnen komen hoort het werk thuis in een museale context.

Hetzelfde geldt voor het werk *Establishing Eden* (2016), een werk gebaseerd op het principe van het establishing shot, een veelgebruikte conventie in Hollywood cinema om de setting van de film te introduceren en waarin het landschap de hoofdrol speelt.. Het werk *Establishing Eden* is opgebouwd als een architectonische sculptuur die in haar presentatie context ruimte nodig heeft; alleen dan kun je het sculpturale, het materiële van de film ervaren.

In de museale wereld lopen ze nog vaak tegen problemen aan om hun werk goed te kunnen presenteren. De nodige kennis en faciliteiten zijn niet altijd aanwezig, en vaak moeten er compromissen worden gesloten (het geluid moet op hoofdtelefoons of de projectie kan niet zo groot als ze idealiter zouden willen). Als ze niet aanwezig zijn bij de opbouw van een tentoonstelling weten ze dat het werk niet wordt geïnstalleerd zoals ze willen. Ze hebben wel eens meegemaakt dat bij een gerenommeerd museum de aspect ratio niet goed was afgesteld en dat niemand van het museum dit doorhad. Het inventief blijven nadenken over de presentatie van het werk is ook een uitdaging. Het werk *Les Zones Terrestres* (installatie, 2013) bleef zich juist doorontwikkelen omdat het lastig en duur was om de grote installatie te verplaatsen. De installatie bestaat uit grote houten panelen met daarop een 'behang' van hyperrealistische digitaal geproduceerde natuur. Toen ze de uitnodiging kregen om het in Budapest te exposeren, ontwikkelden ze een digitale versie van het behang dat ze konden projecteren. Deze verschillende presentatievormen ziet het duo als een verrijking van het werk.

Ine Gevers

Ine Gevers is onafhankelijk curator en activist. Haar tentoonstellingen gaan altijd over nieuwsgierigheid naar de relaties van mensen met elkaar, de 'ander' en de materie of non-materie. Ze vertelt over de totstandkoming van de tentoonstellingen *Ik + de Ander: Art and the Human Condition* (1994), *Niet Normaal: Difference on Display* (2009-2010), *Ja Natuurlijk: How art saves the World* (2013), en *Hacking Habitat: Art of Control* (2016). Het idee of concept is altijd het beginpunt voor het maken van een expositie, de locatie zoekt ze aan de hand van de inhoud. Ze werkt met zowel bestaand werk als met opdrachten. Als een expositie met haar in dialoog gaat, als het haar uitdaagt om nieuwe vragen te stellen, dan is het goed gelukt. Naast ontelbaar veel belangrijke aspecten aan het cureren, is de allereerste verantwoordelijkheid van een curator het creëren van de best mogelijke omgeving voor een kunstenaar of een kunstwerk om aanwezig in te zijn. Ondanks dat uitgangspunt gelooft Ine niet in de notie van ultieme autonomie en ziet het maken van een tentoonstelling als een samenwerking.

Jan Robert Leegte

Jan Robert werkt met digitale media, zowel online als offline, maakt sculpturen, prints en installaties. Hij heeft een achtergrond in architectuur en ontdekte het internet op de kunstacademie. Hij benadert het web als een materiaal om zijn sculpturen mee te maken, interactie speelt daarbij een grote rol. Voor Jan Robert heeft de intrinsieke kwaliteit van software, het veranderlijke, veel invloed op de uiteindelijke presentatie van een werk. Op het internet is er een andere beleving van tijd en ruimte - alles gaat sneller en er is een verwachting die uitgaat van een gebruiker - en eigenlijk past die niet altijd bij het werk wat hij in die context maakt. Steeds vaker 'transporteert' hij zijn werk naar een fysieke context, een galerie of museum, waar andere verwachtingen bij horen, zoals aandacht en tijd. Zo transformeerde de *Scrollbars-serie* (1990-2005) van digitale sculptuur online tot fysieke sculptuur offline.

Deze workflow, van online naar offline, is nog steeds relevant voor Jan Robert. Het web is vaak de plek waar een werk tot stand komt, waar hij speelt met de (im)materialiteit van het digitale en ruimte en tijd. Als hij het vervolgens transformeert naar een nieuwe context, de fysieke wereld, moet hij zich opnieuw afvragen hoe hij met deze aspecten omgaat. Dit is een uitdaging en onderdeel van het werk. In *Scrollbar Composition* (2013) speelt hij met de analogie tussen de fysieke en digitale wereld. Net als dat digitale interfaces uit een front-end en back-end bestaan, bestaat deze sculptuur ook uit een voor- en achterkant; de voorkant is het totaalbeeld

bestaande uit gebeamde scrollbars, de achterkant is rauw en laat de houten en elektronische constructie zien. De digitale land art werken - remakes die Jan Robert maakte van bekende land art werken in het computerspel Minecraft, gingen zelf uiteindelijk verloren. De documentatie ervan werd het uiteindelijke werk in de offline presentatieruimte— precies zoals bij 'originele' land art het geval is. De keuze voor de context van het spel Minecraft is ook niet toevallig. Juist dit spel is een alternatieve wereld die rijk is aan flora en fauna, en dus perfect om landkunst is te creëren. De juiste (presentatie) context is de sleutel tot het werk.

Xander Karskens

Xander vertelt over de praktische kant van de kunstenaar-curator relatie. Hij was onder de indruk van het werk van een jonge kunstenaar, Nathaniel Mellors, die hij via een bevriende curator ontmoette. Na een studiebezoek hielden ze contact. Het is als het ware alsof je op artistiek vlak verliefd wordt. De eerste klik met het werk is vaak zeer persoonlijk en subjectief. In 2005 organiseerde hij een show voor hem in Nederland bij Galerie Fons Welters. Dit inspireerde Mellors om naar Amsterdam te verhuizen en te studeren aan de Rijksakademie waardoor de dialoog met de kunstenaar intenser en dieper werd. Xander werkte ondertussen bij De Hallen Haarlem waar het werk van Mellors werd opgenomen in een groepstentoonstelling. Een werk van Mellors, die met bewegend beeld sculpturen creëert, werd ook opgenomen in de vaste collectie. Dit gaf een nieuwe context aan het werk. Het samenwerken aan een solotentoonstelling van het werk van Mellors bij De Hallen bracht zowel inhoudelijke vragen over het werk als vragen rond de financiering teweeg. Beide vormen een groot onderdeel van het cureren. Als curator bouw je relaties met kunstenaars en groei je samen verder. Het is een artistieke vriendschap die je met elkaar aangaat.

Concluderend

De overeenkomst tussen het werk van Persijn & Margit en dat van Jan Robert is opvallend en sluit goed bij elkaar aan. Jan Robert haakt in op de zoektocht naar de juiste context voor de presentatie van het werk, dat zowel een digitaal als een fysiek aspect heeft; iedere context maakt het werk tot iets anders of vertelt een ander verhaal. Ook de overeenkomsten tussen de werkwijze van curatoren Xander en Ine is interessant. Allen herkennen iets in de ander, of vragen hoe zij met bepaalde problematiek omgaan. De kruisbestuiving tussen curatoren en kunstenaars is ook waardevol en vult de discussie aan.

De discussies werden door alle aanwezigen als interessant ervaren. Het was voor de kunstenaars uit de collectie van LIMA en ook aankomende curatoren en

kunstenaars een unieke kans inzicht te krijgen in de praktijk van gevestigde kunstenaars en curatoren. Het stellen van kritische vragen aan zowel kunstenaars (“Noem je jezelf een auteur of gebruiker, of iets anders?”) en curatoren (“Hoe kies je een kunstenaar of kunstwerk voor je tentoonstelling?”) was interessant. Het gesprek tussen verschillende generaties van makers over hun beroepspraktijk leverde verschillende inzichten op en verschillen kijken op concepten. Het delen van kennis, het opbouwen en uitbreiden van een netwerk zijn als zeer waardevol ervaren. Ook de aanwezigheid van een meer academische spreker werkte goed. Viewpoints bood een informele, laagdrempelige, kleinschalige manier om tot verdieping en gesprek te komen.

LIMA zal de bijeenkomsten de komende jaren voortzetten binnen het programma talentontwikkeling.

Dit programma werd mede mogelijk gemaakt door SEC - Stichting Educatie en Cultuur en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

**stimuleringsfonds
creatieve industrie**